Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2004–2005

23 432 De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 175 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 oktober 2004

De Verenigde Naties hebben Nederland verzocht een vliegtuig ter beschikking te stellen voor het transport van de Speciale Vertegenwoordiger van de VN (SRSG) voor Irak, personeel van de United Nations Assistance Mission in Iraq (UNAMI) en beperkte hoeveelheden vracht. In deze brief informeer ik u, mede namens de minister van Buitenlandse Zaken, over het besluit positief te reageren op het verzoek van de VN een Fokker 60 transportvliegtuig ter beschikking te stellen voor de duur van ruim één maand (4 oktober tot 10 november 2004).

Rol van de VN in het politieke proces

VN Veiligheidsresolutie 1546 van 8 juni jl. stelt dat de VN, als de Irakezen dat wensen en de omstandigheden het toelaten, een leidende rol zullen spelen bij de ondersteuning en advisering ten aanzien van het organiseren van verkiezingen en de totstandkoming van een Iraakse grondwet. Daarnaast zullen de VN een ondersteunende rol spelen op het gebied van de ontwikkeling van civiele en sociale diensten, wederopbouw en humanitaire hulp, bevordering van de mensenrechten, versterking van de «rule of law» en bij de organisatie en uitvoering van een census.

De regering hecht veel waarde aan de rol van de VN in Irak. Vanwege de problematische veiligheidssituatie zijn momenteel slechts 35 VN-medewerkers in Bagdad werkzaam, en opereert UNAMI voor een groot deel vanuit Amman. Om onder deze beperkende omstandigheden zo goed mogelijk invulling te kunnen geven aan de belangrijke rol die de VN in het politieke proces in Irak toegekend is, is luchttransportcapaciteit essentieel. Vanwege de dreiging tegen vliegtuigen en de bijzondere procedures die gevolgd moeten worden, maken de VN geen gebruik van civiele toestellen. Met het beschikbaar stellen van een Fokker 60 transportvliegtuig draagt de regering derhalve bij aan de voortgang van de werkzaamheden van UNAMI.

KST79880
0405tkkst23432-175
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2004

Inzet van de Fokker 60

De Fokker 60 van de Koninklijke luchtmacht wordt op verzoek van UNAMI ingezet als luchtbrug vanuit Amman (Jordanië) naar Bagdad en andere steden in Irak. Het toestel dat van 4 oktober tot 10 november wordt ingezet, zal worden afgelost door een Italiaans vliegtuig.
De inzet van het vliegtuig wordt gecoördineerd door de United Nations Humanitarian Air Service (UNHAS), een agentschap van het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties. Het vluchtschema van UNAMI staat toe dat ook personeel van WFP zal worden vervoerd. Op verzoek van de VN en in overleg met Nederland kan het toestel incidenteel op luchthavens buiten Irak vliegen. Op 4 oktober vertrekt de Fokker 60 met de twintig personeelsleden naar Jordanië.

Het Fokkerdetachement staat onder het operationele commando van de chef Defensiestaf. De bevoegdheid te besluiten of een vlucht al dan niet doorgaat, ligt derhalve in de Nederlandse bevelslijn, in eerste instantie bij de detachementscommandant. Deze staat in contact met de chef Defensiestaf en zal dagelijks rapporteren. Nederland is in onderhandeling met de VN over een contract, waarin operationele, juridische en financiële afspraken worden vastgelegd. Het personeel van deze missie krijgt een VN-status, waardoor zij zijn gevrijwaard van de lokale rechtspraak in Jordanië. De additionele kosten van deze uitzending worden voor zes weken geraamd op ongeveer 250 000 euro en zullen worden gecompenseerd door de VN.

Dreigingsanalyse Fokker-60

Van 1 februari 2004 tot 1 augustus 2004 onderhield een Nederlandse Fokker 60 voor het Wereldvoedselprogramma een luchtbrug vanuit Amman. (Kamerstuk 23 432, nr. 144; 19 december 2003). Voor deze inzet werd het toestel voorzien van extra zelfbeschermingsmiddelen. Dit toestel wordt ook voor de huidige uitzending gebruikt.
De militaire inlichtingen- en veiligheidsdienst (MIVD) heeft een dreigingsanalyse gemaakt voor vluchten van Amman naar Bagdad, Basra, Erbil, Kirkuk en Mosul. Evenals in de analyse bij de vorige uitzending constateert de MIVD dat in de nabijheid van steden een dreiging bestaat tegen luchtverkeer. De dreiging wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van klein kaliber wapens, «rocket propelled grenades» (RPG's) en «man portable air defence systems» (MANPADS). Het gebied met de grootste grond-luchtdreiging is gelegen in centraal Irak. De risico's worden met inachtneming van voorzorgsmaatregelen acceptabel geacht en door de MIVD voortdurend geanalyseerd en gerapporteerd aan de chef Defensiestaf.
Meer specifiek geldt ten aanzien van:

- Bagdad International Airport: deze luchthaven wordt door Amerikaanse militairen beveiligd. Het betreft de meest risicovolle locatie om op te vliegen. De dreiging betreft vooral beschietingen met klein kaliber wapens of raketten. Derhalve worden voor zover dat mogelijk is voorspelbare vliegpatronen vermeden.
- Basra: deze luchthaven wordt door Britse militairen beveiligd. De Koninklijke luchtmacht gebruikt deze luchthaven thans voor de ondersteuning van de Nederlandse eenheden in het gebied.
- Erbil Noordwest: de dreigingsanalyse levert voor het in het noorden van Irak gelegen Erbil de inschatting op dat het er relatief veilig is. Het vliegveld ligt in Koerdisch gebied en wordt beveiligd door Amerikaanse militairen. Er hebben zich in een straal van vijftig kilometer rond dit vliegveld voor zover bekend geen incidenten voorgedaan.
- Kirkuk: dit vliegveld wordt door Amerikaanse militairen gecontroleerd.

- Mosul: samen met Iraakse veiligheidstroepen bewaken Amerikaanse militairen het vliegveld van Mosul.

De Minister van Defensie,
H. G. J. Kamp